

הגיליון מוקדש
לעילוי-נשמתו של מורי-
חמי, אשר אהב את התורה
בכל ליבו, נפשו ומאודו,
הרב יוסף ב"ר אברהם ז"ל.
ת. נ. צ. ב. ה.

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

עקב

תשפ"ו

גיליון מס'

797

כשאדם נתון בצרה הוא עשוי לחשוב שנחרב העולם. אבל זהו שלא, ניתן לראות את העתיד שיכול תמיד להיות טוב ומואר יותר.

רבי עקיבא מנענע בראשו לגלי החיים כי הוא יודע שיגיעו גם יגיעו ימים רגועים ונינוחים יותר

‘ורבי עקיבא מצחק’.

□ □ □

אחד הסכנות הגדולות בים הינה סכנת ה‘מערבולת’.

זהו סחף עז של גל ששב מהים, כזה שגם שחיינים מעולים לא יכולים עליו. ולא, הוא לא מצוי דווקא במעמקי הים, בעיקר במקטעים הסמוכים יחסית לחוף.

מה עושים אז, בעת מצוקה ל"ע?

המומחים מורים שהאינסטינקט הראשוני לרצות לחזור במהרה לחוף-הוא שגוי ומהסיבה הפשוטה: קשה מאוד להילחם בזרם הזה, לרוב הוא עוצמתי מאתנו, ומרבית הסיכויים שהמלחמה הנואשת רק תאבד את הכוחות.

לפני-הכל, מדגישים המומחים, אין לאבד עשתונות, ויש להירגע.

זוהי המחשה, הלכה למעשה, ל'נענעתי לו ראשי'.

יהושע ורבי עקיבא היו עולים לירושלים. כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם. כיון שהגיעו להר הבית, ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים. התחילו הם בוכים ורבי עקיבא צוחק. אמרו לון לרבי עקיבא: מפני מה אתה צוחק? אמר להם: מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: מקום שכתוב בו "והזר הקרב יומת" (במדבר א'), עכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה? אמר להם: לכך אני צוחק; עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה: "לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלים עיין תהיה והר הבית לבנות יער" (מיכה ג) - בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת אף היא... (גמרא מכות כד, א)

בשעה שחכמים רואים את המראה העגום של 'שועלים הילכו בו' בהר הקודש, הוא מחייך.

ולמה? כי הוא צופה פני עתיד. הוא רואה פה התממשות מסוימת של הגאולה העתידה.

‘נענעתי לי בראשו’ משמע: אינני נרתע מן הגל הסוחף הזה. כל משבריך וגליך עליי עברו. כי יודע אני שיש גם מחר, והוא בעז"ה יהיה טוב יותר, ושלי יותר.

**קשה מאוד להילחם
במערבולת; לרוב
היא חזקה מהאדם**

נענעתי לו ראשי

חשבנות בארץ עיינות ותהומות:
טור מיוחד ל'בין-הזמנים'

תניא, אמר רבן גמליאל: פעם אחת הייתי מהלך בספינה וראיתי ספינה אחת שנשברה, והייתי מצטער על תלמיד חכם שבה, ומנו? רבי עקיבא. וכשעליתי ביבשה, בא וישב ודן לפניי בהלכה. אמרתי לו: בני, מי העלך? אמר לי: דף של ספינה נודמן לי, וכל גל וגל שבא עלי נענעתי לו ראשי; מכאן אמרו חכמים: אם יבואו רשעים על אדם, ינענע לו ראשו (יבמות קכד, א)

ימי הים באו עדינו. כל אחד וחופו שלו.

מה מונח ב'נענעתי לו ראשי'?

אם ננסה ללמוד בעיון את מהלכו העקבי של התנא הקדוש רבי עקיבא נוכל להצביע פלאות כי לשיטתו הוא הולך:

הלא כולנו מכירים את החידה הסתומה, בעינינו הברורות, של 'רבי עקיבא מצחק'.

רבן גמליאל ורבי אליעזר בן עזריה ורבי

הפנקסו של החנך

דילמות חינוכיות אקטואליות

ימים של אכפתיות

ההו ייעודם של ימי פגרת 'בין-הזמנים' (רחו: כנראה לא מה שחשבתם)

המחנך הנודע הרה"ג רבי משה בלוי שליט"א

ימי 'בין-הזמנים' זה לא הזמן של ההורים לחנך את ילדינו לשמירת סדרי הלימוד והתפילה וכו'. זה לא הזמן שלנו לחנך. 'בין הזמנים' הוא הזמן שלנו לדאוג לילדים יהיה טוב בבית. 'בין-הזמנים' זה הזמן לדאוג שהילדים שלנו ירגישו שאכפת לנו מהם, שלנו יש עניין בהם. שאנחנו מעוניינים בהם, הם מעוניינים אותנו. אנחנו מקשיבים להם. אנחנו מכילים אותם.

ואני רוצה להסביר את כל המילים שאמרתי: מקשיבים. מכילים. מעוניינים. מעוניינים. אכפת לנו מהם. מה המשמעות של כל הביטויים האלה?

הקב"ה נתן את התפקיד לחנך ולהנחיל ולהעביר את התורה, הוא נתן את זה לאבא. לאבא יש את המצווה ואת החיוב להרגיל את הילד למצוות. לאבא יש את החיוב ללמד אותו תורה, לאבא יש את החיוב לחנך אותו לערכים כמו שאמרנו. זה מצווה על האבא. ואם זה מצווה על האבא, תפקידנו שהילדים שלנו ירגישו מה יותר את הקשר שלנו איתם כאבא. זה לא מספיק הידיעה שהילדים שלנו יודעים שאנחנו אבא שלהם. צריך הרבה יותר - שהילדים שלנו יחו, ירגישו שאנחנו ה'אבא', לא סתם מחנך.

במה בא לידי ביטוי הנושא 'אבא'?

באמת, הרי גם הקשר שלנו עם הקב"ה הוא קשר של הרבה סוגי קשרים. הוא האדון שלנו, הוא המושל בעולם, הוא המלך שלנו, אבל גם אבא - 'בנים אתם לה'. במה בא לידי ביטוי המושג 'אבא'?

אנחנו מוצאים בתורה פסוק: 'כי כאשר ייסר איש את בנו, השם אלוך מייסרך'. ההסבר

א. י. פ.

"שחוטי חוץ" חול "שחוטי פנים"

במשנה במסכת זבחים (ק"ב, א) שנינו: פרת חטאת ששרפה חוץ מגתה, וכן שעיר המשתלח שהקריב בחוץ [למקדש] פטור [משום 'שחוטי-חוץ']. שנאמר (ויקרא יד, ד) ואל פתח אהל מועד לא הביאו - כל שאין ראוי לבא אל פתח אהל מועד - אין חייבין עליו. הרובע והגרבע והמוקצה והנעבד והמחיר [והאתנן] והכלאים והטריפה ויוצא-דופן שהקריב בחוץ - פטור שנאמר (ויקרא יד, ד) 'לפני משכן ה' - כל שאין ראוי לבא לפני משכן ה', אין חייבין עליו. בהמשך המשנה נחלקו רבי שמעון באשר לבעלי-מום שבהמשך כן יהיו ראויים לקרבה במזבח, כמו גם שחיטה של 'אותו ואת בנו' שביום אחר הרי תתאפשר הקרבה על-גבי המזבח, אם יש כאן היתר של 'שחוטי-חוץ'.

כמובן שכל הגדון כאן מיד מזכיר לנו את הגדון במשנה בפרק הקודם (קו, א) לגבי סוגי קרבנות שונים שנפסלו לגבי איסור שחיטה בחוץ, וכמו כן רואים אנו כל העת כי שאלת הקרבה בפנים היא שמשליכה על איסור 'שחוטי-חוץ', וכגון לגבי מחלוקת רבי יוחנן וריש-לקיש האם עצם האם מצטרף לכזית לגבי איסור זה, שהדבר תלוי בכך שגם בפנים הוא מצטרף, ובלשון הגמרא: 'חיבורי עולין-כעולין דמי'.

ולאור הדברים, שאיסור 'שחוטי-חוץ' כרוך, כמובן, בעניין השחיטה בפנים והוא נידון ישירות בהתאם להלכותיו, יש מקום להבין במה נחלקו רבי שמעון וחכמים לגבי מום עובר וכדומה - הלא למעשה כיום אין שום אופציה לשחוט בפנים, ומדוע יהיה אסור לשחוט בחוץ כאשר אסור לשחוט בפנים ממילא.

ויחוד העניין, בעומק, בהתאם למה ששמענו פעם בשם הרמב"ן כמדומנו, שהסביר כי שורש איסורי 'שחוטי-חוץ' (עד כמה שדנים 'טעמא דקרא-סנהדרין טו) הוא להפסיד קדשים למזבח. ומעתה יבואר היטב כל העניין: אם מדובר בקרבנות שבכל-מקרה אינם יכולים להיקרב על המזבח, הרי שאין כאן שום הפסד למזבח, כי בכל מקרה אינם ראויים להיקרב עליו.

אולם באשר לשחיטה שאסורה משום 'אותו ואת בנו' או במום עובר, כאן נחלקו במשנה רבי שמעון וחכמים: יש מקום לדון שאנחנו מתייחסים למצב העכשווי ובהיות וכעת אסורה השחיטה בפנים - גם בחוץ לא תהא אסורה, כי לעת-עתה אין כל הפסד קדשים בכך. או שמא יש מקום לטעון שעצם העובדה שביום אחר ניתן לשחוט, הרי שאם רוצה לשחוטו כיום, יש בכך משום הפסד קדשים הלכה למעשה, שכן יכול לשחוטו למחר בקודש (וזה יכולה להיות שאלה שמסונפת לשאלה הכללית שמצינו בחז"ל האם האם אנו מסתכלים על התמונה הכללית גם של העתיד, או רק של העכשיו. ובדיוע הוא).

הוא: כשאני הולך ברחוב ואני רואה את הילד של השכן מתנהג לא טוב - אני לא מגיב. זה לא עסק שלי, לא אכפת לי מזה. אבל כשאני רואה את ה'ינקלע' שלי, את הבן שלי מתנהג לא טוב - אז אני מייסר אותו. למה? בגלל שהוא הבן שלי. שאכפת לי ממנו. בא הקב"ה ואומר: 'כי כאשר ייסר איש את בנו, השם אלוך מייסרך'. דע לך, בן יקר - אומר לנו אבינו שבשמיים - אם אתה רואה שאני מייסר אותך - זה סימן שאכפת לי ממך. רואים פה כי המושג 'אבא' זה - שאכפת לו מהילדים שלו.

איך אנחנו מצליחים להראות, לבטא שהילדים שלנו ירגישו - לא מספיק שהם ידעו בשכל - שהם ירגישו את החוויה, את ההרגשה ש'לאבא אכפת ממני'. וזה התפקיד שלנו שאנחנו אמורים להשקיע כאל"ף-בי"ת בחינוך הילדים, ובימי 'בין-הזמנים' - זה בדיוק הזמן לזה.

וכיצד אנחנו מראים לילדים שלנו שאכפת לנו ממנו? בזה שאנחנו דואגים שהוא ילמד ויתפלל טוב? זה עדיין לא צועק שלאבא אכפת ממנו; אולי לאבא אכפת מעצמו, הוא רוצה שיהיה לו בן טוב מסיבותיו שלו. היכן הדבר שאני יכול להראות לילדים שאכפת לי ממנו?

'אבא' זה מתבטא בחלק של הרגשות. כשאני מראה לילד: אני מתעניין במה שמעניין אותך. אני מתעניין בחוויות שלך. זה נותן הרגשה לשני וכאשר מדובר בילדינו זה מעניק הרגשה שאכפת לנו מהם. כשילד בא הביתה, בפרט אחרי טיול בימי בין-הזמנים, ואבא מתעניין: איך היה? איך עבר? מה הרגשת? היה לך כיף? היה לך טוב? נהנית? אני מנסה לדבר על מה הוא הרגיש. אני מתעניין בדברים שלו, אז הילד מרגיש: 'וואו, לאבא אכפת ממני, הוא מתעניין בדברים שלי, הוא מתעניין במה שאני מרגיש'.

זה הרבה יותר חזק כשאני מתעניין בצרכים הטכניים שלו. זה לא כל-כך צועק שהילד מרגיש אכפת לאבא ממני.

כאמור, האנגלים שלטו בארץ, והם מנעו מאותן ספינות להגיע ארצה. הם היו מציבים צופים בחופי ארץ ישראל, כדי שיראו את הספינות מגיעות וימנעו מהן לעגון בחופי הארץ.

לאחר ימי הפלגה ארוכים, כאשר התקרבה הספינה לחופי הארץ, התברר לקברניט שהם התגלו על ידי הבריטים, ואם ינסו להתקרב לחוף - יילכדו. הוא המשיך להפליג במרחק מהחוף, כדי לנסות למצוא מקום לעגון, אבל במהלך ההפלגה נגמר הדלק באנייה, והיא נעצרה במקום.

היה זה יום שני של חנוכה שנת תרצ"ט, כאשר הספינה נעצרה במרחק של כשני קילומטרים מול חופי נתניה. הקברניט הודיע לנוסעים, שהדרך היחידה להגיע לחוף היא בשחייה. היה עליהם לשחות שני קילומטרים בים החשוך. חודש כסלו, ים סוער, לילה, הנוסעים קפצו לים והחלו לשחות.

הרב וואזנר סיפר, שהוא ואשתו התרחקו מעט מהנוסעים האחרים מטעמי צניעות, הם, כאמור, ידעו לשחות היטב, ועובדה זו הצילה אותם - רק שישה אנשים מכל נוסעי האנייה הגיעו בשלום לחוף!

הרב ואשתו נותרו חסרי-כל, כאשר רק הבגדים הרטובים לעורם. הם החלו לחפש בית שיש בפתחו מזווה. כאשר מצאו בית כזה, דפקו על הדלת, עייפים, רטובים ורעבים. היה זה באמצע הלילה, לשמע דפיקותיהם התעורר בעל הבית משנתו ופתח את הדלת, הוא גילה שני אנשים רטובים ותשושים, ולתדהמתם, הוא סילקם בצעקות וטרק את הדלת! כל ימיו היה רגיל הרב לומר לבניו, כי יעקב אבינו אמר על עצמו: "כי במקלי עברתי את הירדן", ליעקב אבינו היה לפחות מקל, ואלו לו עצמו אפילו מקל לא היה! ועם כל זאת הצליח לשרוד ולהינצל. לאחר מכן הם דפקו על דלת נוספת, ובעלי הבית הכניסו אותם לדירתם, ונתנו להם אוכל, בגדים ומעט כסף כדי שיוכלו להמשיך בדרכם. וממצב של עוני זה - יצאה תורה.

(על-פי הספר 'משכני אחריו')

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס מצומצמת! ניתן

לקבל את הגיליון למייל ללא

תמורה בשליחת דוא"ל לכתובת:

abyisrael@gmail.com

כי במקלי עברתי

סיפורו מעורר-ההשתאות של פוסק הדור

מִרְנָה הֶרֶב שְׂמוּאֵל הַלּוּוּי וּוְאָזְנֵר זצ"ל לא הגיע מבית של גאונים או גדולי תורה, אלא מבית חרדי רגיל, והקב"ה בכל דור ודור מכין את הצדיקים הללו שתהיה להם הצלה, כדי שיעמידו תורה בכלל ישראל.

הוא נולד בעיר וינה שבאוסטריה. רוב היהודים בעיר היו מודרניים, וכך היה החינוך שקבלו. כך, למשל, בצעירותו למד הרב וואזנר בעצמו שחיה, וכן אשתו לעתיד. למעשה, הידע הזה הוא שעמד להם להינצל בהמשך חייהם.

כשנה וחצי לפני שפרצה מלחמת העולם השנייה, הרגיש הרב וואזנר כי הקרקע בוערת תחת רגליו. הוא שמע על הצורך הנאצי שהתחיל לכבוש מדינות. באחד הימים שמע צעירים אוסטריים האומרים לקבוצת יהודים: "אתם היהודים, לא תמשיכו לאכול את לחמנו!". על אף שבאותה תקופה הוא כבר מסר שעוריו תורה, והיה לו ילד קטן בגיל שנה וחצי, הוא שב הביתה ואמר לאשתו, שקיבל החלטה לעזוב את אוסטריה.

חמיו היה אדם עשיר. הרב וואזנר סיפר לו על כוונתו לעזוב את המדינה. "אני מריח ריח של שריפה. אירופה בוערת. צריך לברוח מכאן!"

"לאן תלכו?" שאל חמיו, והרב וואזנר השיב: "לארץ ישראל!". באותה תקופה שלטו הבריטים בארץ, והם ניהלו מדיניות שלא איפשרה ליהודים לעלות לארץ בלי 'סרטיפיקט' - אישור עלייה. האישורים ניתנו במשורה, כאשר ההנהגה הציונית ששלטה על האשורים הללו, דאגה שרוב מקבלי האשורים יהיו אנשים חילוניים, כאשר לחרדים היו זורקים בקושי אישורים בודדים, וזאת כדי שלא יגיעו לארץ יותר מדי חרדים.

חמיו טען שזו סכנת נפשות לנסעו לארץ ישראל, ואלו הרב וואזנר טען כי סכנה היא להישאר באירופה. החליטו שניהם לשאול תלמיד חכם חשוב שהיה מקובל על שניהם והתגורר בפרשבורג. השיב להם אותו תלמיד חכם: "הגמרא (כתבות קי"ע"ב) אומרת: 'הכל מעלין לארץ ישראל', זו הלכה פסוקה ברמב"ם (הלכות אישות פרק י"ג הלכה כ'), ולכן אי אפשר למנוע מאדם לעשות כן".

"ומנין תהיה פרנסתכם?" הקשה אבי אשתו. "על מנת כן", השיב הרב וואזנר. "וכיצד תיסעו בלי סרטיפיקט?" הוסיף חמיו. והרב השיב שישנה אנייה המפליגה לארץ בעלייה בלתי ליגלית, והם ייסעו באנייה הזו.

נותרה בעיה אחת: מה יהיה גורל הילד. הרב וואזנר הסכים להשאירו בבית חמיו, וכאשר הוא יסתדר בארץ, כבר ימצא את הדרך להביאו אליו.

<<<

אבל חשבתי שהסיפור המפליא הזה, שמראה עד כמה רחמי-שמיים עלינו, יכול להיות משל לשנות הגלות עליהם התאבלנו ביום ההיעלמות-יום תשעה באב:

הילד הזה-הוא אנחנו. אנחנו עומדים כיום אחרי שנות גלות ארוכות ומייסרות, במהלכן ניגר מעימנו נהרות של דם ודמעות, אבל הגאולה תבוא לפתע-פתאום, שלא במסלול הנכון, כביכול, אחרי שנות הליכה רבות במדבר החיים, על תלאותיו. כשאנחנו כבר מותשים ועייפים מחבילין דמעיין דנן. בפתע יפציע חמורו של משיח.

הנה מילותיו המרפאות של הנביא ירמיהו על הגאולה העתידה (ירמיהו לא):

מִרְחֹק ה' נִרְאָה לִי; וְאֶהְבֶּת עוֹלָם אֶהְבֶּתִּיהָ, עַל־כֵּן מִשְׁכָּתֶיךָ חֻסֵּד הִנְנִי מֵבִיא אוֹתָם מֵאֶרֶץ צָפוֹן, וְקִבְּצָתִים מִיִּרְפָּתֵי־אֶרֶץ--כָּם עוֹר וּפֶסֶחַ, הָרָה וְיִלְדֶת יֶחֱדוּ: קָהֵל גְּדוֹל, יָשׁוּבוּ הֵנָּה.

בְּכִכִּי יָבֹאוּ, וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם--אוֹלִיכֵם אֶל־נַחְלֵי מַיִם

והילד הזה - הוא אני ואתה

מחשבות אחרי איתורו המופלא של הילד האונד בחוף האשקלוני

עם ישראל, לשבטיו ועדותיו, כסס ציפורניים בחשש ביום תשעה באבא עם היעלמותו של הילד יובל בן דינה. החשש לשלומו היה כבד שכן הוא נעלם מהדיונות של חוף 'חופית' באשקלון, מה שהעלה חשש כי נכנס למים.

ובצהרי יום השישי, כאשר עם ישראל עסוק בהכנות הטרופות לשבת מלכתא, הוא עצר את נשימתו: הילד, שצעד בגפו כברת-דרך של כ-4 ק"מ נמצא מותש ותשוש, תחת עץ מצל, בקושי מצליח למלמל משהו לרוכבי-הסוסים שחלפו שם בטעות, בניגוד למסלול שקבעו.

סביר להניח שדמעות רבות של התרגשות ניגרו באותו שעת פניא דמעלי שבתא גם מעיני אנשים שלא דרכו מעודם באשקלון, אבל זהו הלב היהודי הפועם, המבין כל עם ישראל כגוף אחד הוא.

מהי הטרגדיה של מזרח-התיכון?

חדש!

מקורי, מפתיע ומעורר חשיבה!

לפרטים ורכישה: פלא! 0504116867 דוא"ל: a0504116867@gmail.com